

Länsstyrelsen
Gävleborg

Naturvårdsenheten

BESLUT

2019-03-11

1 (12)

Dnr 4257-2017

80-252

Se sändlista

BILDANDE AV BJÖRKEHORNS NATURRESERVAT

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) det område som avgränsats på karta enligt bilaga 1 och 2, med den gräns som slutligen märks ut i fält, som naturreservat. Naturreservatets namn ska vara Björkehorn's naturreservat.

För att tillgodose och uppnå syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se Föreskrifter för naturreservatet samt karta i bilaga 3).

Slutligen fastställer länsstyrelsen med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. skötselplan enligt bilaga 4 för naturreservatets långsiktiga vård. Förvaltare för naturreservatet ska vara länsstyrelsen.

Förevarande beslut träder i kraft när det vinner laga kraft. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Föreskrifterna enligt punkten C om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet och om ordningen i övrigt inom naturreservatet träder dock i kraft den dag som framgår av kungörelsen i länets författningssamling, och dessa föreskrifter gäller därvid enligt 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken omedelbart, även om de överklagas.

Uppgifter om naturreservatet

Benämning:	Björkehorns naturreservat
NVR-id:	21-2046918
Kommun:	Gävle
Lägesbeskrivning:	Ca 7 km norr om Gävle. Se bifogad översiktskarta (bilaga 2)
Centrumkoordinater (SWEREF99 TM):	N: 6736472 E: 620668
Gräns:	Se bifogad beslutskarta (bilaga 1), gränsen är markerad med den svartstreckade linjen
Fastigheter:	Varva 3:1, Hille S:1
Markägare:	Privat
Areal (från VIC Natur):	Total areal 43,4 ha Landareal 34,3 ha Produktiv skogsmark 26,7 ha Därav naturskog* 12 ha *Areal från länsstyrelsens naturskogsinventering
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Friluftsliv:	Området är av stort intresse för friluftslivet.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara den biologiska mångfalden, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer och att tillgodose friluftslivets behov av områden. De värdefulla livsmiljöerna kalkbarrskogar och hassellundar, samt de typiska växt- och djursamhällen som är karakteristiska för dessa livsmiljöer i regionen ska ha gynnsamt tillstånd*. Strukturer som död ved, gamla grova träd och skyddsvärda marksvampar och växter knutna till kalkbarrskog ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsam omfattning. Det ska finnas möjlighet för besökare att uppleva naturen i området.

* =Gynnsamt tillstånd (på objektsnivå) är jämförbart med begreppet gynnsam bevarandestatus. Vad som menas med gynnsam bevarandestatus definieras i 16 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syftet ska nås genom att:

- Exploateringar och arbetsföretag förhindras så att områdets orördhet bibehålls.
- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Naturvårdsinriktad skötsel som exempelvis bete kan genomföras.
- Lämpliga åtgärder vidtas för att underlätta för allmänhetens friluftsliv.

Skäl för beslutet

De främsta naturvärdena i området, och de som ligger till grund för bildandet av naturreservatet, är värden knutna till kalkbarrskogen.

Området Hillesjön är av riksintresse för naturvård och är utpekad som ett regionalt särskilt värdefullt värdevatten och finns utpekad i länets naturvårdsprogram. Kalkbarrskogen vid Hillesjön håller högsta klass och är av nationellt värde. Skogen hyser en mycket rik marksvampsflora med arter som är karakteristiska för kalkbarrskogar. Vid en inventering 2016 hittades 16 rödlistade arter och många signalarter. Som exempel kan nämnas siljansspindling (EN) och violettrandad spindling (VU) som är mycket sällsynta, men även grangråticka (VU) och granrotsspindling (VU). Tillsammans med de många rödlistade arterna förekommer också flera värmekrävande arter, såsom stor stinksvamp och hasselsopp. Här finns ganska säkert en lång historik av skogsbete och en långvarig skoglig kontinuitet, vilket har gynnat uppkomsten av en mycket artrik och skyddsvärd marksvampflora. Skogen har en tämligen hög ålder, med varierande inslag av 100- till 150-åriga barrträd, äldst i norr. I gamla granar hittas violettgrå tagellav (NT). På de högre liggande partierna finns mer tall och fläckvis finns även äldre asp och hasselbuskar. Området har en förhållandevis rik lundartad flora med vitsippor, liljekonvalj, vårärt, skogsvicker, stenbär, skogstry samt sårläka och blåsippra i mängd. Lokalt finns rikligt med hassel. Andra ädla lövträd som ask och lind finns också i området. På sluttningarna ner mot sjön och i svackor är skogen bördig och mycket örtrik. I området finns två registrerade nyckelbiotoper, kalkbarrskog och hassellund.

De största hoten mot de värdefulla naturmiljöerna och den biologiska mångfalden i området är skogsbruk och exploatering. Genom att området skyddas som naturreservat bevaras dess höga naturvärden, samtidigt som möjlighet ges att genomföra skötselåtgärder för att bibehålla och ytterligare förstärka dessa värden.

Föreskrifter för naturreservatet

Föreskrifterna under A och C nedan utgör inte hinder för förvaltaren av naturreservatet eller av förvaltaren utsedd uppdragstagare att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, som framgår av föreskrifterna B1-B10 nedan och som preciseras i fastställd skötselplan. Inte heller utgör föreskrifterna hinder för länsstyrelsen eller av länsstyrelsen utsedd uppdragstagare att utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv inom naturreservatet.

Föreskrifterna utgör inte hinder för eventuella befintliga vattendomar och eventuella befintliga markavvattningsföretag.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

1. avverka träd eller buskar, eller att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
2. uppföra eller anlägga byggnad, brygga, bro, mast, antenn, torn, campingplats, luft- eller markledning, stängsel, hägnad eller annan anläggning,
3. utan länsstyrelsens tillstånd sätta upp stängsel för betesdjur,
4. anlägga väg, stig, vandringsled eller parkeringsplats,
5. bedriva vattenverksamhet, som t.ex. att utföra vattenreglering eller leda bort vatten,
6. bedriva täkt, anordna upplag, borra, mejsla, måla, spränga, gräva, schakta, dämna, tippa, fylla ut, dika, dikesrensa, muddra, eller på annat sätt skada mark och block,
7. bedriva mineralutvinning,
8. använda eller sprida kemiska och biologiska bekämpningsmedel, kalk, gödselmedel eller växtnäringssämnen,
9. framföra motordrivet fordon,

10. utan länsstyrelsens tillstånd köra med motorfordon på den öppna marken, se karta bilaga 3, i samband med nödvändig skötsel av betesdjur och i samband med skötsel av åkermarken genom exempelvis slåtter eller betesputsning.
11. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
12. plantera in eller sätta ut växt- eller djurart,
13. upplåta mark för organiserade tävlingar till annan än den som har Länsstyrelsens tillstånd till sådan tävling,
14. upplåta mark för militära övningar,

Föreskrift 9 ovan utgör inte hinder för älgtävjare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt från området vid den jakt som är tillåten i naturreservatet. Uttransporten ska ske på så sätt att skador på mark och vegetation minimeras.

Föreskrift 11 ovan utgör inte hinder för uppsättning av de skyltar som behövs i samband med den jakt och det fiske som är tillåtet i naturreservatet.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktigas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla följande intrång.

1. Utmärkning av naturreservatets gräns enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Uppsättning och underhåll av informationstavlor.
3. Underhåll av stig och rastplats enligt karta bilaga 3, samt eventuellt anläggande och underhåll av ytterligare anläggningar för friluftslivet.
4. Genomförande av återkommande skötselåtgärder genom siktröjning vid friluftsanläggningar.
5. Genomförande av återkommande skötselåtgärder genom bete i hela reservatet.
6. Genomförande av stängsling, hägnad av hela reservatet för betesdjur.

7. Genomförande av återkommande skötselåtgärder genom gallring/röjning av gran i hassellund.
8. Skötsel av öppen mark genom exempelvis bete, slåtter eller betesputsning samt röjning av vedartad igenväxningsvegetation, se karta bilaga 3.
9. Bekämpning av eventuella invasiva arter i naturreservatet.
10. Undersökning och dokumentation av växt- och djurliv, andra naturförhållanden och friluftsliv.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att

1. framföra motordrivet fordon,
2. ta ved. Eldning är endast tillåten med tillhandahållen ved eller om egen ved tagits med,
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller omkullfallna träd och buskar,
4. skada, plocka eller samla in växter, svampar och lavar,
5. klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, samla in djur eller på annat sätt skada eller störa djurlivet,
6. sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt eller göra inskrift,
7. skada fast föremål eller ytbildning, så som att omlagra eller bortföra sten, gräva, eller därmed jämförligt,
8. utan länsstyrelsen tillstånd använda området för organiserade tävlingar,
9. använda området för militära övningar.

Föreskrift 1 ovan utgör inte hinder för körning med snöskoter vintertid på fruset och väl snötäckt underlag. Inte heller utgör föreskrift 1 hinder mot körning med motorfordon på isen på sjön.

Föreskrift 4 ovan utgör inte hinder för plockning för eget behov av sådana bär, matsvampar och växter som inte är rödlistade.

Föreskrifterna 1 och 5 ovan utgör inte hinder för innehavare av särskild rätt i samband med den jakt som är tillåten i naturreservatet.

Föreskrift 5 utgör inte hinder för tillåtet fiske.

Föreskrift 6 utgör inte hinder för tillfällig skyltning i samband med tillståndsgivna organiserade tävlingar enligt föreskrift 8.

Andra bestämmelser som gäller för området

Även om en verksamhet eller åtgärd inte är förbjuden enligt naturreservatets föreskrifter kan anmälan, tillstånd eller samråd ändå krävas t.ex. tillstånd/anmälan till vattenverksamhet eller samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Ärendets beredning

I april 2016 avverkningsanmäldes området till Skogsstyrelsen. Länsstyrelsen besökte det anmälda området i fält under våren 2016 och konstaterade att den avverkningsanmälda skogen hade höga naturvärden. Länsstyrelsen ansåg även att en svampinventering behövde göras under hösten 2016 för att undersöka eventuell förekomst av kalkgynnad svampflora. Då området hade naturvärden väcktes frågan om områdesskydd vilket markägaren var positiv till. Marksvampinventeringen visade att området håller högsta kalkbarrskogsklass av nationellt intresse och hyser en mycket rik marksvampsflora med arter som är karakteristiska för en kalkbarrskog. Vid inventeringen 2016 hittades 16 rödlistade arter och många signalarter. En värdering av marken utfördes av konsultfirman N.A Stefanssons AB och var klar i september 2017. Efterföljande förhandling sköttes av konsultfirman Torkel Öste Fastighetskonsulter AB. I oktober 2018 tecknades intrångsavtal för fastigheten.

Förbudet mot att avverka träd eller buskar, eller att ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle, medför att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörda fastigheter. Överenskommelse om ersättning enligt 34 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. och enligt 31 kap. miljöbalken har därför träffats med berörda sakägare.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, har Länsstyrelsen gjort bedömningen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade

kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

Beslut och skötselplan skickades på remiss till sakägare, myndigheter och andra berörda den 19 november 2018. Följande synpunkter inkom:

- Hille södra viltvårdsområde, genom sin ordförande Kjell Lind, framförde i sitt yttrande att man ville ha in en skrivning i beslutet att rätten till jakt och utövning av jakt inom reservatet ska vara den samma som inom övriga Hille södra viltvårdsområde, där marker som nu blir reservatet sedan tidigare ingår.
- Länsstyrelsen menar att det idag inte finns några inskränkningar avseende jakten i reservatsområdet. Jakträtten tillhör fortfarande markägaren och inte staten. Länsstyrelsen har tagit med de vanliga undantagen i beslutet, så att skyltning av tillåten jakt och utförsel av större vilt med älgragare eller liknande är tillåtet. Länsstyrelsen avser inte att skriva in något ytterligare i beslutet kring detta utan anser att beslutet är tydligt nog, och har liknande föreskrifter som andra reservat i Gävleborg där jakt är tillåten.
- Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig i ärendet.
- Gävle kommun genom Samhällsbyggnadsnämnden skriver i sitt yttrande att man anser att det är ett bra förslag till beslut och skötselplan. Man skriver vidare att i Översiktsplan Gävle kommun 2013 ingår markerna direkt norr om Hillesjön i område utpekad som värdefullt för friluftsliv och i Översiktsplan Gävle stad 2025 kallas området för värdefullt grönområde. Man konstaterar också att det inte finns några detaljplaner i området som berörs av förslaget.

Inga övriga synpunkter har inkommit.

Länsstyrelsens motivering av beslutet

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 1 § andra stycket miljöbalken ska densamma tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras.

Enligt 7 kap. 4 § första stycket miljöbalken får länsstyrelsen förklara ett mark- eller vattenområde som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, tillgodose behov av områden för friluftslivet, samt även för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, och/eller skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Enligt 7 kap. 5 § andra stycket miljöbalken, följer att det i beslutet ska anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet. Enligt paragrafens tredje stycke får länsstyrelsen meddela beslut om nya inskränkningar eller nya skäl för naturreservat om det behövs för att uppnå syftet med skyddet.

Enligt 7 kap. 6 § miljöbalken får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång om det behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet.

Enligt 7 kap. 25 § miljöbalken gäller att vid prövning av frågor om skydd av områden skall hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet skall tillgodoses. Avvägningen har bland annat lett till att det i föreskrifterna finns undantag för älgragare eller liknande som behövs för uttransport av större vilt från reservatsområdet.

Enligt 7 kap. 30 § första stycket miljöbalken jämfört med 22 § första meningen förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. får länsstyrelsen meddela föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet.

Beskrivning av området

Björkehorns naturreservat ligger endast cirka 7 km norr om Gävle. Området omfattar den flacka skogsklädda sluttningen ned mot Hillesjöns nordvästra strand. Det mesta av det småkuperade området sluttar mot vattnet. Längs med området och stranden löper en vältrampad och markerad stig. Från stigen ges utblickar mot Hillesjöns vattenyta. I norra delen finns ett vindskydd som bland annat används av skridskoåkare och fiskare. Skogen har en tämligen hög ålder, med varierande inslag av 100- till 150-åriga barrträd, äldst i norr. Moränhöjdernas krön intas av normalblockig skogsmark med äldre men för övrigt ganska ordinär risdominerad barrskog. I sluttningarna ned mot sjön växer högproduktiv och delvis lövrik granskog. Här finns en liten hassellund med

grov asp. Hassel och stora aspar finns på flera ställen längs stigen. I öster finns yngre lövskog av asp och längs rågången i norr finns ung ogallrad granskog och något parti med sumpskog. Hillesjöns strand kantas av vassar av smalkaveldun, vass och säv. Ofta finns en smal videbård längs stranden. På några ställen finns öppet vatten mot stranden.

Området Hillesjön är av riksintresse för naturvård och är utpekad som ett regionalt särskilt värdefullt värdevatten och finns utpekad i länets naturvårdsprogram. Sjön är betydelsefull för fågellivet och används även för fiske både sommar- och vintertid. Kalkbarrskogen vid Hillesjön håller högsta klass och är av nationellt värde. Skogen hyser en mycket rik marksvampsflora med arter som är karakteristiska för kalkbarrskogar. Vid en inventering 2016 hittades 16 rödlistade arter och många signalarter. Som exempel kan nämnas siljansspindling (EN) och violettrandad spindling (VU) som är mycket sällsynta. Tillsammans med de många rödlistade arterna förekommer också flera värmekrävande arter, såsom stor stinksvamp och hasselsopp. Här finns ganska säkert en lång historik av skogsbete och en långvarig skoglig kontinuitet, vilket har gynnat uppkomsten av en mycket artrik och skyddsvärd marksvampflora. I gamla granar hittas violettgrå tagellav (NT). Området har en förhållandevis rik lundartad flora med vitsippor, liljekonvalj, vårärt, skogsvicker, stenbär, skogstry samt sårläka och blåsippa i mängd. I området finns två registrerade nyckelbiotoper, kalkbarrskog och hassellund.

Bedömning

Området behöver skyddas för att tillgodose behovet av orörda skogsområden och för att bevara skogslevande djur och växter. Området bidrar därmed till att uppfylla miljökvalitetsmålet "Levande skogar" och "Ett rikt växt- och djurliv" och är ett bra exempel på den typ av områden som ska prioriteras enligt länsstyrelsens och Skogsstyrelsens strategi för formellt skydd av skog i Gävleborgs län (länsstyrelsens rapport 2006:19–21).

Ett skydd av området bidrar också till att uppfylla de nationella friluftsmålen "Skyddade områden som resurs för friluftslivet" samt "Tillgång till natur för friluftsliv".

Området är av riksintresse för naturvård enligt 3 kap. 6§ miljöbalken, Mårdäng-Hillesjön. Sjöarna är viktiga fågellokaler. Hillesjön är ett regionalt särskilt värdefullt värdevatten.

Enligt kommunens översiktsplan (*Översiktsplan Gävle kommun 2013*) ingår markerna direkt norr om Hillesjön i område utpekad som värdefullt för friluftsliv och i *Översiktsplan Gävle stad 2025* kallas området för värdefullt grönområde då det är ett riksintresse för naturvård. Länsstyrelsen bedömer

därför att bildandet av naturreservatet överensstämmer med intentionerna i kommunens översiktsplan. Gävle kommun har i sitt yttrande ställt sig positivt till förslaget.

Länsstyrelsen bedömer att skogsbruk, andra arbetsföretag eller anläggningar ej går att förena med bevarande av områdets värden. Området är av stort värde för bevarande av den biologiska mångfalden. Det är därför enligt länsstyrelsens bedömning ett område som i enlighet med 1 kap. 1 § miljöbalken bör skyddas som naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken. Att så sker bedöms vara förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenområdena enligt 3 och 4 kap. miljöbalken.

Hillesjön är sänkt i omgångar vilket påskyndat igenväxning av sjön och strandområdenas vegetation. En återgång till ett högre vattenstånd i sjön har diskuterats och skulle troligen vara positivt för naturen i reservatet. Om Hillejöns vattennivåer omprövas och ändras i framtiden får dess påverkan på naturreservatet bedömas då.

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Vid denna avvägning, enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, har länsstyrelsen funnit att naturreservatets avgränsning och de inskränkningar som gjorts i rätten att använda mark- och vattenområden (föreskrifterna) är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som krävs för att uppnå syftet med naturreservatet. Avvägningen har lett till att det i föreskrifterna finns undantag för bland annat körning med motorfordon för att bruka den öppna marken.

Länsstyrelsen bedömer att de positiva effekterna för den biologiska mångfalden och för allmänheten är så stora att de överväger de negativa effekter som kan uppstå för allmänheten och för berörda fastighets- och sakägare.

Upplysningar

Länsstyrelsen kan med stöd av 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte (7 kap. 26 § miljöbalken). Enligt 7 kap. 7 § sista stycket miljöbalken gäller att beslut om dispens får meddelas endast om intrånget i naturvårdet kompenseras i skälig utsträckning på naturreservatet eller på något annat område.

Länsstyrelsen ska bedriva tillsyn över naturreservatet. I tillsynen ingår att tillse att reservatsföreskrifterna följs.

Av 29 kap. 2 och 2 a §§ miljöbalken följer bland annat att det kan medföra straffansvar att orsaka skada i eller bryta mot föreskrift som meddelats för ett naturreservat.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Eftersom naturreservatet syftar till att bevara biologisk mångfald ska eventuella vindfällan och stormskadad skog lämnas. Bestämmelserna i 5, 6 och 10 §§ skogsvårdslagen (1979:429) ska inte tillämpas inom naturreservatet.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 6.

Beslutet har fattats av landshövdingen Per Bill. I ärendet, som har handlagts och föredragits av biolog Sofia Engberg, har även handläggare Petra Forsmark, enhetschef Ann Gudéhn, jurist Caroline Näslund och biolog Rie Stagegaard och biolog Peter Ståhl deltagit.

Per Bill

Sofia Engberg

Denna handling är godkänd i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför ingen namnunderskrift.

Bilagor:

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Föreskriftskarta
4. Skötselplan
5. Sändlista
6. Hur man överklagar

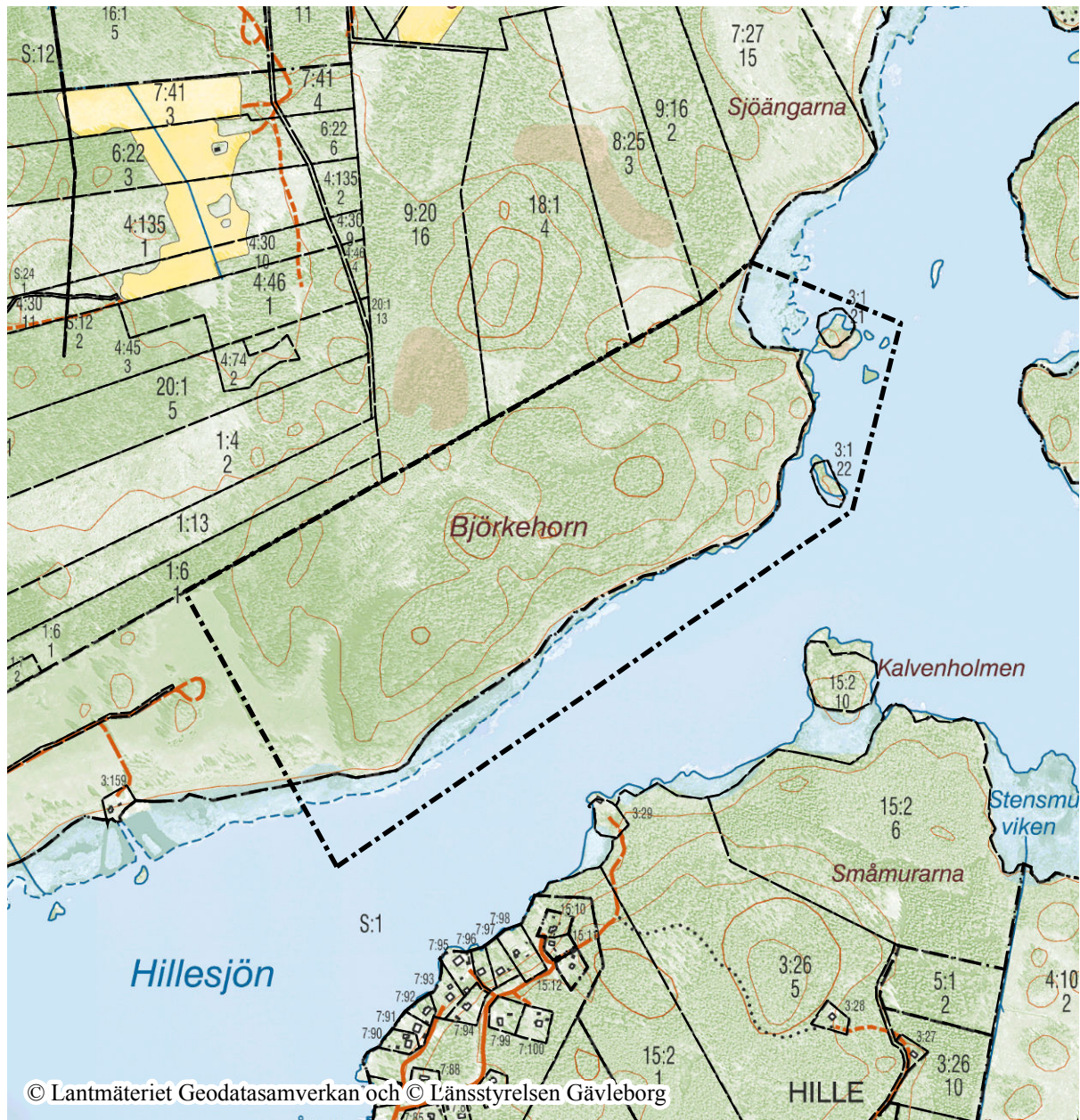
Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör beslut 2019-03-11

Dnr 4257-2017
80-252

Bilaga 1

Björkehorns naturreservat Beslutskarta

Bakgrundskarta: Fastighetskartan
Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6736472 E: 620668
Skala 1:10 000

0 50 100 200 300 400 500 Meter

Beslutskarta för Björkehorns naturreservat
Gränsen är ännu ej inmätt i fält

----- Gräns för naturreservatet
----- Fastighetsgränser

Postadress	Besöksadress	Telefon	Faxnummer	E-post adress
Länsstyrelsen 801 70 Gävle	Borgmästarplan	010-225 10 00	010-225 11 50	gavleborg@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
Gävleborg**Björkehorns naturreservat**
ÖversiktskartaCentrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6736472 E: 620668

Bakgrundskarta: Vägkartan

Skala 1:100 000

0 0,5 1 2 3 4 Kilometer

 Björkehorns naturreservat

Postadress

Besöksadress

Telefon

Faxnummer

E-post adress

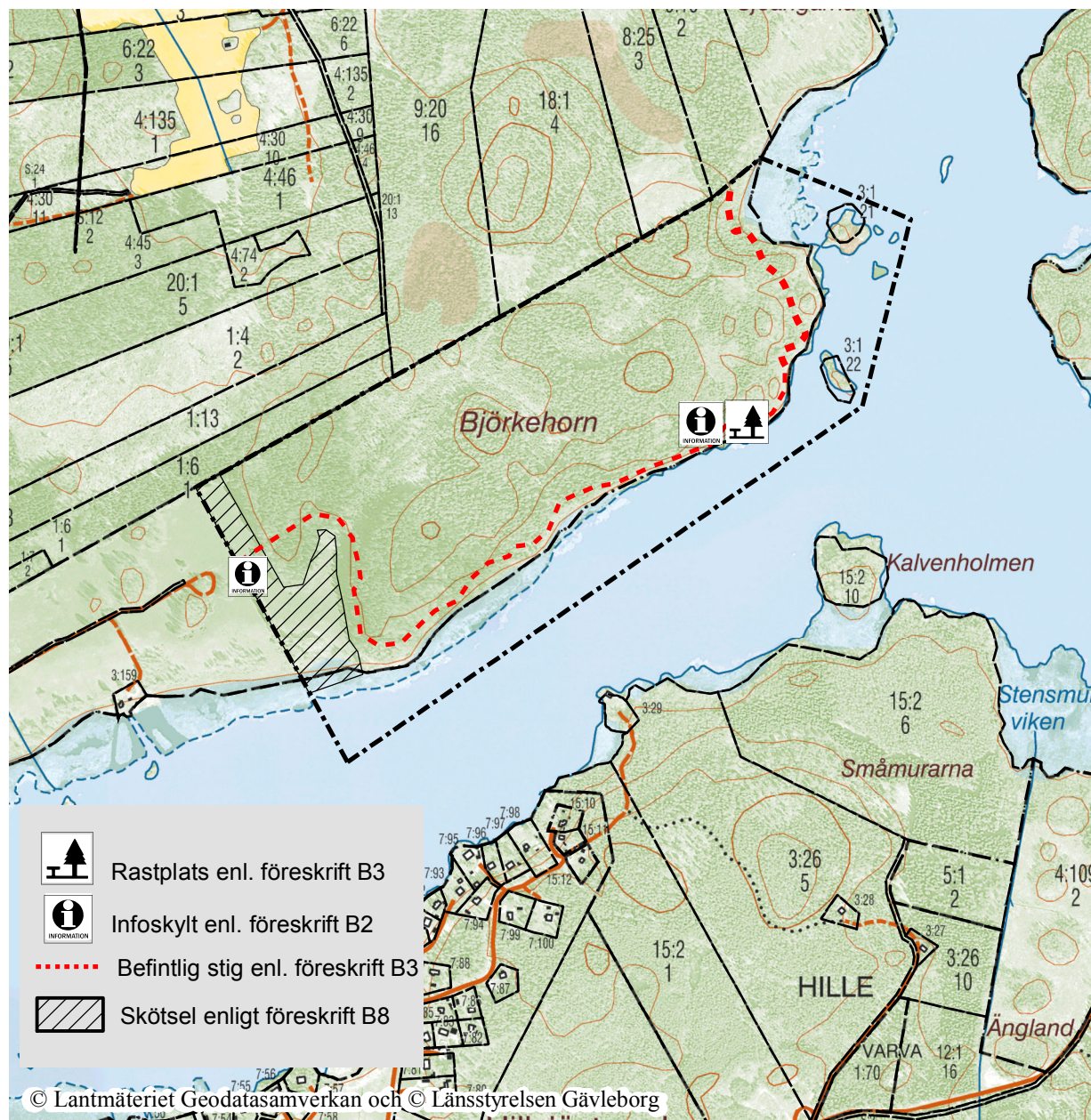
Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Borgmästarplan

010-225 10 00

010-225 11 50

gavleborg@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
Gävleborg**Björkehorns naturreservat**
Föreskriftskarta

Bakgrundskarta: Fastighetskartan
Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6736472 E: 620668
Skala 1:10 000

0 50 100 200 300 400 500 Meter

Föreskriftskarta för Björkehorns naturreservat
Gränsen är ännu ej inmätt i fält

----- Gräns för naturreservatet
----- Fastighetsgränser

Postadress

Besöksadress

Telefon

E-post adress

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Borgmästarplan

010-225 10 00

gavleborg@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen
Gävleborg

SKÖTSELPLAN FÖR BJÖRKEHORNS NATURRESERVAT

2019-03-11

Dnr 4257-2017
80-252

Bilaga 4

1 (10)

Naturvårdsenheten

Se sändlista

SKÖTSELPLAN FÖR BJÖRKEHORNS NATURRESERVAT

BESKRIVNINGSDDEL

I skötselplanen anges målen med naturreservatet och de ska ligga till grund för dess vård och skötsel. Naturreservatet ska utmärkas genom förvaltarens försorg enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

1. Beskrivning av bevarandevärdena

1.1 Administrativa data

Objektnamn	Björkehorns naturreservat
NVR-id	21-2046918
Län	Gävleborg
Kommun	Gävle
Arealer (från VIC Natur):	Total areal 43,4 ha Därav landareal 34,3 ha Produktiv skogsmark 26,7 ha Naturskog* 12 ha *Areal från Länsstyrelsens naturskogsinventering
Naturtyper enligt Natura 2000 (från NNK):	Taiga (9010) 5,0 ha Näringsrik granskog (9050) 4,7 ha
Naturtyper landareal (enligt Metrias naturtypskartering KNAS):	Tallskog 0,6 ha Granskog 8,3 ha Barrblandskog 1,6 ha Lövblandad barrskog 5,6 ha Triviallövskog 5,8 ha Ungskog 4,8 ha Impediment 2,6 ha

2019-03-11

Dnr 4257-2017

	Våtmark 2,4 ha Övrigt öppen mark 3,0 ha Sjöar och vattendrag 8,6 ha
Prioriterade bevarandevärden: Naturtyper Strukturer Växt- och djursamhällen Arter (rödliskategori enligt 2015 års rödlista)	Kalkbarrskog, örtrik granskog, hassellund Gamla träd, döda stående och liggande träd Marksvampar, örter <u>Fåglar:</u> Spillkråka - <i>Dryocopus martius</i>, NT Tretåig hackspett - <i>Picoides tridactylus</i>, NT Gröngöling - <i>Picus viridis</i>, NT Brun kärrhök - <i>Circus aeruginosus</i> <u>Kärlväxter:</u> Ask – <i>Fraxinus excelsior</i>, EN Knärot - <i>Goodyera repens</i>, NT Hassel - <i>Corylus avellana</i> Vårärt - <i>Lathyrus vernus</i> Sårläka - <i>Sanicula europea</i> Blåsippa - <i>Hepatica nobilis</i> Nattviol - <i>Platanthera bifolia</i> Skogstry - <i>Lonicera xylosteum</i> Skogsvicker - <i>Vicia sylvatica</i> Lind - <i>Tilia cordata</i> Alm - <i>Ulmus glabra</i>, CR Lönn - <i>Acer platanoides</i> <u>Svampar:</u> Grangråticka – <i>Boletopsis leucomelaena</i>, VU Gyllenspindling – <i>C. aureofulvus</i>, VU Puderspindling – <i>C. aureopulverulentus</i>, NT <i>Cortinarius barbarorum</i>, NT Blekspindling – <i>C. caesiostramineus</i>, NT Siljansspindling – <i>C. dalecarlicus</i>, EN Kungsspindling – <i>C. elegantior</i>, NT Granrotpindling – <i>C. fraudulosus</i>, VU Äggspindling – <i>C. meinhardii</i>, NT

Friluftsliv	Violettrandad spindling – <i>C. pseudoglaucopus</i> , VU Persiljespindling – <i>C. sulfurinus</i> , NT Fyrflikig jordstjärna – <i>Geastrum quadrifidum</i> , NT Guldfingersvamp – <i>Ramaria lutea</i> , VU Gultoppig fingersvamp – <i>R. testaceoflava</i> , NT Spricktaggsvamp – <i>Sarcodon glaucopus</i> , VU Koppartaggsvamp – <i>Sarcodon lundellii</i> , VU Tätortsnära natur, skogspromenader, upplevelse, friskvård, fiske på sjön. skridskoåkning
Bebyggelse och anläggningar	En stig går längs strandkanten till en rastplats (Aspudden) och fortsätter sedan enligt uppgift runt hela Hillesjön. Ett djurstängsel finns idag kring den öppna marken i reservatet.

1.2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Vid laga skifte karterades större delen av området som stenbunden skogsmark utan närmare uppgifter om skogens karaktär. På skifteskartan från 1889 finns bara några små inägor som markeras som myräng eller som åker. Sådan skogsmark användes förr allmänt för skogsbete. Sannolikt är skogen flitigt nyttjad för skogsbete och bär spår av kulturinflytande men kan trots det ha lång kontinuitet. Skogen har en stor rumslig variation, med luckighet och diameterspridning, typisk för gamla plockhuggna "bondeskogar". Vissa spår av brand förekommer i gamla stubbar. I mindre delar av området finns yngre skog som tidigare avverkats. Hillesjön är sänkt i två omgångar, den första på 1890-talet och den andra i början på 1930-talet. Sänkningarna gjordes för att vinna ny åkermark. Det tidigare strandhaket syns en bit upp i skogen där nuvarande stig går.

1.3 Områdets bevarandevärden

1.3.1 Biologiska bevarandevärden

Kalkbarrskogen vid Hillesjön håller högsta klass och är av nationellt värde. Skogen hyser en mycket rik marksvampsflora med arter som är karakteristiska för kalkbarrskogar. Vid en inventering 2016 hittades 16 rödlistade arter och

många signalarter. Som exempel kan nämnas siljansspindling (EN) och violettrandad spindling (VU) som är mycket sällsynta, men även grangråticka (VU) och granrotpindling (VU). Tillsammans med de många rödlistade arterna förekommer också flera värmekrävande arter, såsom stor stinksvamp och hasselsopp. Här finns ganska säkert en lång historik av skogsbete och en långvarig skoglig kontinuitet, vilket har gynnat uppkomsten av en mycket artrik och skyddsvärd marksvampflora. Skogen har en tämligen hög ålder, med varierande inslag av 100- till 150-åriga barrträd, äldst i norr. I gamla granar hittas violettgrå tagellav (NT). På de högre liggande partierna finns mer tall och fläckvis finns även äldre asp och hasselbuskar. Området har en förhållandevis rik lundartad flora med vitsippor, liljekonvalj, vårärt, skogsvicker, stenbär, skogstry samt sårläka och blåsippra i mängd. Lokalt finns rikligt med hassel och andra ädla lövträd som ask och lind finns också i området. På sluttningarna ner mot sjön och i svackor är skogen bördig och mycket örtrik. I området finns två registrerade nyckelbiotoper, kalkbarrskog och hassellund.

1.3.2 Kulturhistoriska bevarandevärden

Vid Länsstyrelsens inventering av skogen i området sågs spår av kulturinflytande genom två kolbottnar. Någon kilometer från reservatet har mängder av kulturhistoriska bevarandevärden hittats så som gravplatser, stockbåt, fångstgropar, förhistorisk båt med mera.

1.3.3 Geovetenskapliga bevarandevärden

Området har inga kända geovetenskapliga värden.

1.3.4 Bevarandevärden för friluftsliv

Naturreservatet är av stort intresse för friluftslivet. Området har ett relativt tätortsnära läge genom att det ligger endast 7 km från Gävle och alldeles intill stadsdelarna Hille och Björke. Naturreservatet bjuder på en varierande natur att vistas i och det går en vältrampad stig längs med strandkanten av området, som leder fram till en rastplats kallad Aspudden, med ett vindskydd, eldstad och utsikt över Hillesjön. Stigen ska enligt uppgift fortsätta runt hela Hillesjön. Vindskyddet används gärna av fiskare och skridskoåkare vintertid. Hillesjön är känd för sina fågelvärden och används för fiske både sommar- och vintertid. Området skulle med enkla medel kunna tillgängliggöras för fler besökare genom exempelvis anläggning av parkering och fler friluftsanordningar.

1.4 Källförteckning

- Rödlistade arter i Sverige 2015, ArtDatabanken SLU, Uppsala, 2015
- Inventeringsrapport för Björkehorn, Länsstyrelsen Gävleborg, 2016
- Inventering av marksvamp i Gävleborgs kalkbarrskogar och sandbarrskogar 2016, Länsstyrelsen Gävleborg, rapport 2017:6

- Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering, N 13247–1996
- Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering, N 936–2016

PLANDEL

2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Naturreservatet är indelat i tre skötselområden, vilka utgår från den skötsel som ska genomföras. Skötselområdena är:

- 1: Kalkbarrskog med i huvudsak fri utveckling med möjlighet till bete
- 2: Öppen mark med möjlighet till slåtter eller bete
- 3: Friluftsliv och tillgänglighet

Skötselplanens skötselområde 1: Kalkbarrskog med i huvudsak fri utveckling med möjlighet till bete, 31,8 ha

Beskrivning

Det mesta av det småkuperade området sluttar mot vattnet. Moränhöjdernas krön intas av normalblockig skogsmark med äldre men för övrigt ganska ordinär risdominerad barrskog. I sluttningarna ned mot sjön växer högproduktiv och delvis lövrik granskog. Här finns en liten hassellund med grov asp. Hassel och stora aspar finns också på flera ställen längs stigen. I öster finns yngre lövskog av asp och längs rågången i norr finns ung ogallrad granskog och något parti med sumpskog. Hillesjöns strand kantas av vassar av smalkaveldun, vass, al och säv. Ofta finns en smal videbård längs stranden. På några ställen finns öppet vatten mot stranden. Skogen har en örtrik kalkgynnad flora och en mycket artrik kalkgynnad svampflora.

Bevarandemål

Skogen är naturskogsartad, olikåldrig och är rik på strukturer som gamla träd och döda stående och liggande träd. Delar av skogen är lövrik och minst en rik hassellund finns i området. I skogen finns goda förutsättningar för typiska naturskogsarter samt marksvampar och örter knutna till kalkbarrskog. Det är positivt om skogsbete förekommer, men i övrigt får skogen i huvudsak utvecklas fritt genom naturlig dynamik och naturliga processer. Arealen taiga (9010) är minst 5,0 ha och arealen näringsrik granskog (9050) är minst 4,7 ha. Dessa bör öka.

Skötselåtgärder

Inga skötselåtgärder är för närvarande planerade i området. Om möjligt bör skogsbete återinföras i området, för att ge goda förutsättningar för marksvampfloran i kalkbarrskogen. I hassellunden röjs eller gallras gran bort vid behov.

Skötselplanens skötselområde 2: Öppen mark med möjlighet till slåtter eller bete, 3,0 ha

Beskrivning

Området består av en öppen mark som tidigare varit åkermark men som nu är lite sank har börjat växa igen med sly och buskar. Området betades även tidigare av nötkreatur, något som återupptagits år 2017. Ett dike ligger i gränsen för reservatet västerut.

Bevarandemål

Området är öppet, gräsbevuxet och fritt från igenväxningsvegetation.

Skötselåtgärder:

Inga skötselåtgärder är för närvarande planerade i området. Området får hållas öppet med exempelvis bete, slåtter eller betesputsning om så är möjligt.

Skötselplanens skötselområde 3: Friluftsliv och tillgänglighet

Beskrivning

Naturrestatet är av stort intresse för friluftslivet. Området har ett relativt tätortsnära läge genom att det ligger endast 7 km från Gävle och nära stadsdelarna Hille och Björke. Naturrestatet bjuder på en tilltalande natur att vistas i och det går en lättgången stig längs med strandkanten av området, som leder fram till en rastplats vid Aspudden med ett vindskydd, eldstad och utsikt över Hillesjön. Stigen fortsätter sedan vidare runt Hillesjön. Rastplatsen används gärna av skridskoåkare och fiskare vintertid. Hillesjön är känd för sina fågelvärden och används för fiske både sommar- och vintertid.

Bevarandemål:

- Naturrestatets gräns är tydligt markerad.
- Det finns en tydliggjord entrépunkt med en väl underhållen informationsskylt med en beskrivning av reservatet, samt en startpunkt för markerad stig (*föreslagen plats, se karta bilaga 3*).
- Det finns en markerad väl underhållen och framkomlig stig i naturrestatet.
- Det finns en väl underhållen rastplats.
- Det finns en vägvisning på det enskilda vägnätet.

- Information om naturreservatet finns tillgänglig på länsstyrelsens hemsida.

Skötselåtgärder:

- Områdets gräns markeras och underhålls.
- Informationstavla sätts upp på föreslagna eller alternativa platser och underhålls.
- Befintlig stigslinga markeras upp i terrängen. Stigen förbättras där det är nödvändigt. Stigen underhålls och hålls framkomlig.
- Befintlig rastplats underhålls.
- Siktröjning får genomföras vid friluftsanläggningarna för att ge utsikt över Hillesjön.
- Information om naturreservatet hålls uppdaterad på länsstyrelsens hemsida.

3. Uppföljning

3.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Länsstyrelsens personal eller andra av länsstyrelsen anlitade entreprenörer ansvarar för dokumentation och rapportering av vilka åtgärder som genomförts och när de genomförts. Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning och utvärdering av genomförda skötselåtgärder sker för:

- Eventuellt bete för att gynna marksvampfloran i skötselområde 1.
- Eventuellt underhåll av den öppna marken för att undvika igenväxningsvegetation i skötselområde 2.
- Eventuellt genomförande av gallring/röjning av gran i Hassellund.
- Gränsmarkering, informationstavlor, vägvisning, stigmarkeringar, underhåll av markerad stig och rastplats i naturreservatet.
- Anläggning och underhåll av parkeringsplats utanför reservatet.
- Information om naturreservatet finns och ajourhålls på länsstyrelsens hemsida.

3.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen specificeras i dokumentet "Uppföljningsplan för Björkehornas naturreservat" vilket fastställs i samband med naturreservatets bildande. Mer information om Länsstyrelsens uppföljning finns i "Uppföljning av skyddade områden i Gävleborgs län – policy och översiktlig plan 2012".

4. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Frekvens	Prioritering	Finansiering
Markering och underhåll av naturreservatets gräns	Initialt och därefter vid behov	Naturreservatets gräns, se beslutskarta	Engångsåtgärd samt återkommande	1	Skötselanslaget
Ta fram, sätta upp och underhålla informationstavlor	Initialt och därefter vid behov	Se föreslagen placering i karta på sid 10	Engångsåtgärd samt återkommande	1	Skötselanslaget
Ordna vägvisning	Initialt och därefter vid behov	Vid väg 583	Engångsåtgärd samt återkommande	1	Skötselanslaget
Hålla stig framkomlig	Vid behov	Markerad stig på kartan på sid 10	Återkommande	1	Skötselanslaget
Markera och förbättra stig	Initialt och därefter vid behov	Markerad stig på kartan på sid 10	Initialt samt återkommande	2	Skötselanslaget
Underhålla rastplats	Initialt och därefter vid behov	Se placering i karta på sid 10	Initialt samt återkommande	1	Skötselanslaget
Eventuellt bete för att gynna marksvampfloran	Om behov eller möjlighet uppkommer	Skötselområde 1 på kartan sid 10	När möjlighet ges och i enlighet med syftet	3	Skötselanslaget
Eventuell borttagning av igenväxningsvegetation	Om behov uppkommer	Skötselområde 2 på kartan sid 10	Vart 2-3:e år	3	Skötselanslaget eller annan finansiering
Bete på den öppna marken	Årligen om möjligt	Skötselområde 2 på kartan sid 10	Återkommande	3	Skötselanslaget eller annan finansiering
Eventuell gallring/röjning av gran i hassellund	Om behov uppkommer	I hassellundarna i området, främst i nyckelbiotopen, se karta sid 10	Vid behov	3	Skötselanslaget

5. Revidering

Skötselplanen gäller tillsvidare, men bör löpande ses över och revideras vid behov. Om inte tidigare kan det vara lämpligt att revidera skötselplanen om cirka 15 år.

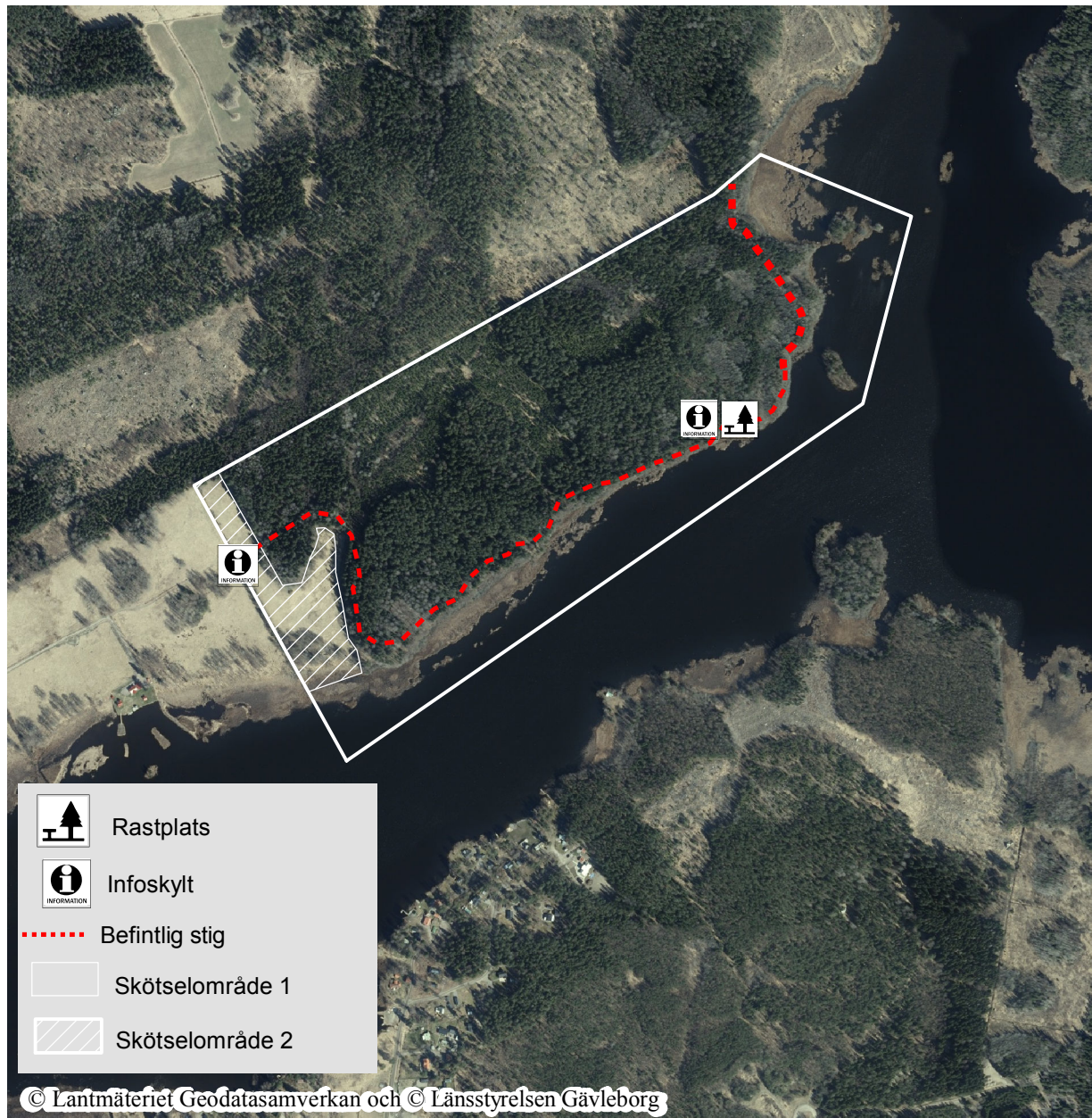
Länsstyrelsen
Gävleborg

Tillhör skötselplan 2019-03-11

Dnr 4257-17
80-252

Sidnr 10 (10)

Björkehorns naturreservat Skötselkarta

Bakgrundskarta: Ortofoto

Karta tillhörande skötselplan för Björkehorns naturreservat
Gränsen är ännu ej inmätt i fält

Skala 1:10 000

0 50 100 200 300 400 500 Meter

Centrumkoordinater (SWEREF99 TM)
N: 6736472 E: 620668

Postadress

Besöksadress

Telefon

E-post adress

Länsstyrelsen
801 70 Gävle

Borgmästarplan

010-225 10 00

gavleborg@lansstyrelsen.se

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni vill överklaga detta beslut skall Ni göra det **skriftligen** hos **Regeringen, Miljödepartementet**.

Brevet med överklagandet skall dock lämnas eller skickas till:

Länsstyrelsen Gävleborg
801 70 Gävle

eller via e-post till:

gavleborg@lansstyrelsen.se

Skrivelsen med överklagandet måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet.

Om överklagandet kommer in för sent kan det inte tas upp till prövning.

I överklagandet ska Ni ange

1. Ert namn och Er adress
2. vilket beslut Ni överklagar (diarienummer eller motsvarande)
3. vilken ändring Ni vill ha, samt
4. vilka skäl Ni anser att Ni har för ändringen.

Vill Ni veta mera om hur man överklagar kan Ni ta kontakt med Naturvårdsenheten vid Länsstyrelsen, telefon 010-225 10 00.

UPPLYSNINGAR

Regeringen prövar efter överklagande beslut av statliga myndigheter i frågor som rör bildande av naturreservat, utom frågor om ersättning, (18 kap 1 § miljöbalken).

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten får överklaga beslut om bildande av naturreservat (40 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.).

Beslut om bildande av naturreservat får även överklagas av den som domen eller beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot samt den myndighet, kommunala nämnd eller annan som enligt vad som är särskilt föreskrivet i balken eller i föreskrifter meddelade med stöd av balken har rätt att överklaga. Denna paragraf innebär inte någon inskränkning av rätten att överklaga enligt bestämmelser i rättegångsbalken (16 kap 12 § miljöbalken).